

Roberto Staponkaus daktaro disertacija

Autorius: Robertas Staponkus

Disertacijos pavadinimas: Lietuvos apskritažiomenių (Cephalaspidomorphi) biologija ir populiacinės-genetinės struktūros ypatumai

Mokslo sritis: biomedicinos mokslai, ekologija ir aplinkotyra (03 B)

Mokslinis vadovas: dr. V. Kesminas

Doktorantūros studijų laikotarpis: 2010-2014

Gynimo data: 2015 10 23

Santrauka

Lietuvos ichtiocenozių tyrimai, tipišku atveju, yra vykdomi siekiant nustatyti kaulinių žuvų (Osteichthyes) populiacijų būklę, paplitimą, gausumą ir apsaugos statusą. Nėgėms, kaip sistematinei grupei, būdingas savitas gyvenimo ciklas, todėl Lietuvoje nėgių tyrimai yra fragmentiški ir neišsamūs: menkai ištirta rūšinė įvairovė, taip pat maža duomenų apie nėgių populiacijos būklę, paplitimą, gausumą ir apsaugos būklę. Šiame disertaciniame darbe ištirtas *Lampetra fluviatilis* (Linnaeus, 1758) ir *Lampetra planeri* (Bloch, 1784) paplitimas ir gausumas Lietuvos upėse bei apžvelgti šiuos rodiklius įtakojantys veiksniai, o taip pat įvertinta nėgių lervinių stadijų sklaida upėse. Pasitelkus molekulinės sistematikos metodus, buvo aptikta nauja nėgių rūšis Lietuvai – ukraininė nėgė *Eudontomyzon mariae* (Berg, 1931). Tyrimų rezultatai yra reikšmingi ir svarbūs *L. fluviatilis* ir *L. planeri* populiacinės-genetinės struktūros ir rūšių formavimosi procesų suvokimui. Remiantis atliktų tyrimų rezultatais, galima teigti, kad *L. fluviatilis* ir *L. planeri* priklauso tai pačiai evoliucinei linijai, o genų srautas tarp skirtingomis gyvenimo strategijomis pasižyminčių rūšių individų yra įmanomas. Tai patvirtina sėkmingas bendruose lizduose neršiančių *L. fluviatilis* ir *L. planeri in situ* kryžminimas. Praktiniu požiūriu darbas taip pat svarbus tuo, kad gauti nauji genetinių tyrimų duomenys gali būti panaudoti nėgių apsaugai. Galiausiai, yra įvertinamas ES svarbos nėgių rūšių apsaugos būklė ir jos pokytis bei pateikiamos rekomendacijos tolimesniems nėgių tyrimams ir būklės monitoringui Lietuvoje.

Publikacijos

Staponkus, R. & Kesminas, V. (2014). Status assessment of lampreys in Natura 2000 network in Lithuania. *Biologija*, 60(1):1-7.

Staponkus, R., Butkauskas D., Kesminas V., Sruoga A. (2014). Investigation into genetic variability of parasitic and non-parasitic lampreys inhabiting western rivers in Lithuania. *Veterinarija ir Zootechnika*, 68(90): 77- 83.

Staponkus, R. & Kesminas, V. (2014). Confirmation of hybridisation between river lamprey *Lampetra fluviatilis* and brook lamprey *Lampetra planeri* from *in situ* hybridisation experiments. *Polish Journal of Natural Sciences*, Vol. 29(1): 49-54.